

7. september: Sv. košickí mučeníci - Sv. MELICHAR GRODZIECKI SJ, sv. ŠTEFAN PONGRÁC SJ a sv. MAREK KRIŽIN, kanonik

Melichar Grodziecki sa narodil v šľachtickej rodine znaku Radwan, v Tešíne r. 1582. Po skončení strednej školy u jezuitov vo Viedni vstúpil do tohto spoločenstva. Po noviciáte vykonával učiteľskú prax v jezuitskom kolégiu v Brne, potom v Klodzku. V r. 1614 prijal kňazskú vysviacku. Bol menovaný za kazateľa v Prahe, potom bol vojenským kňazom v Košiciach. **Štefan Pongrác** pochádzal z Alvinca v Sedmohradsku, kde sa narodil r. 1582. Jeho rodina patrila medzi významné uhorské rody. Stredoškolské štúdiá absolvoval v jezuitskom kolégiu

v sedmohradskom Kluži (dnes Rumunsko). Napriek nevôli svojich rodičov vstúpil do malej jezuitskej rehole. V r. 1615 bol vysvätený za kňaza a pôsobil v Humennom, kde bol kazateľom a prefektom štúdií v jezuitskom kolégiu. Od r. 1618 pôsobil v Košiciach a okolí. Tu bola náboženská situácia veľmi napätá, katolíci nemali k dispozícii ani jeden kostol (aj košický dóm bol v rukách kalvínov). Zvlášť kalvínsky kazateľ Peter Alvinci videl v horlivom jezuitskom kňazovi nebezpečného protivníka.

Marek Križin sa narodil r. 1588 v mestečku Križevci v Chorvátsku. Kanonik Ostrihomskeho arcibiskupstva, v tom čase sídiaceho v Trnave, bol najmladší z mučeníkov. Spravoval majetky opátstva v Krásne nad Hornádmi pri Košiciach z poverenia kardinála Petra Pázmaňa. Trojica kňazov bývala v dome kráľovského miestodržiteľa Andreja Dóciho, kde mali zriadenú aj kaplnku. Utrpenie kňazov sa začalo 3. alebo 4. 9. 1619, keď Betlenovo vojsko pod vedením Juraja Rákociho obsadilo Košice. Veliteľ dal izolovať kňazov vyčerpaných hladom a smädcom a nútili ich zriecť sa katolíckej viery. Kňazi však rozhodne odmietli zradiť vieru a Katolícku cirkev. Jeden druhému sa vyspovedali a hlasito sa modlili. Ich utrpenie dosiahol vrchol 7. septembra, keď po krutom niekoľkohodinovom mučení, na ktorom sa zúčastnil aj kalvínsky kazateľ Alvinci, všetky tri skrivené telá hodili do odpadovej žumpy. Podľa výpovede svedkov Pongrác, ktorého mučili zvlášť ukrutne (dvakrát mu zaťali sekerou do hlavy), žil ešte asi dvadsať hodín a z posledných síl sa modlil. Košický senát ich dal tajne pochovať na neznámom mieste, avšak po pol roku na žiadosť Kataríny Forgáčovej, palatínovej manželky, boli prenesení do Nižnej Šebastovej a potom do Hertníka. V r. 1635 ich preniesli do Trnavy do kostola klarisiek, neskôr sa časť relikvií dostala do kostola sestier uršulínok a časť do jezuitskeho kostola v Trnave. Beatifikovaní boli Píom X. r. 1905. Mučeníkov kanonizoval Svätý Otec Ján Pavol II. 2. 7. 1995 v Košiciach a sú vo veľkej úcte u jednotlivých národov, z ktorých pochádzali, zvlášť na Slovensku. V ikonografii sú mučeníci –

jezuiti zobrazení v reverendách. Marek Križin s kanonickými insígniami; všetci so štólami a palmami v rukách v prítomnosti anjelov.

Umučenie

Troja kňazi boli uväznení v chladnej kobke bez vody a jedla. Kazateľ Alvinczy sa za nimi vybral, aby ich presvedčil o krásach protestantského vierovyznania. Oslovení kňazi ho ignorovali podobne ako Kristus Piláta, čo kazateľa veľmi rozčúľilo. Vytiahol preto na presvedčanie materiálnu kartu a sľuboval Križinovi, ak konvertuje, do vlastníctva opátstvo v Krásnej nad Hornádmi, ktoré dovtedy spravoval vedľa stojaci Pongrác. Križin mu odpovedal: „Oznámte jeho veličenstvu (Rákocimu), že opátstvo v Krásnej si nemôže protiprávne nechať, lebo je majetkom ostrihomskej kapituly a nie jeho. Preto ho nemôže nikomu ani podarovať. Svojej viery, **pravej viery**, sa pridrižiam a som ochotný za ňu položiť život kedykoľvek.“ To Alvinczyho rozzúrilo ešte viac a zreal: „Veď ešte uvidíme, ako budete prosiť, aby ste si zachránili život.“ Z toho sa dalo vytušiť, že protestantské presvedčanie sa dostáva do novej, radikálnejšej fázy.

Rákoci, po informovaní o priebehu vieroučnej dišputy, neskrýval svoj hnev a poslal skupinu vojakov-hajdúchov, aby kňazov presvedčali aj oni. Tí najprv dôkladne okradli kňazov, vyrabovali kaplnku a čo sa nedalo odniesť usilovne zničili (oltár, ľavice, stoličky i malý organ; knihy leteli rovno oknom na ulicu). Skúšali získať aj výkupné, ale keďže kňazi nemali nijaké dostupné finančné zdroje, tak im hajdúsi oznámili nech sa pripravia na smrť. Na otázku po príčine podobných vyhladok im bolo odpovedané: „Lebo ste pápeženci.“

V noci zo 6. na 7. septembra došlo k umučeniu kňazov. Prebehlo nasledovne:

Križina – bili a strhli z neho šaty, zavesili ho za ruky a fackami mu páľili boky, sekali do neho halapartňami až mu viseli kusy mäsa a vnútornosti sa vyvalili von z tela, po výkriku: „Ježiš, Mária“ skončil, zvesili ho a odsekli mu hlavu, telo hodili do žumpy za domom

Pongráca – pri vstupe udreli do hlavy, spadol na zem, strhli z neho šaty a bili ho až omdlel, po prebratí ho páľili fackami, prsty mu vsúvali do hlavni od pušiek a tak lámali, zavesili ho, sekali halapartňami a páľili, povrazom mu obviazali hlavu a tak sfahovali až mu praskala lebka a oči vypadávali z jamôk, keď mysleli, že je mŕtvy, tak ho hodili do žumpy

Grodeckého – zvalili na zem, kopali ho, strhli mu šaty, bili ho, lámali prsty, zviazali ho a bili kým vládali, rezali ho nožom, šablami a halapartňami, páľili fackami, po smrti mu odťali hlavu a hodili ho do žumpy k ostatným.

Štefan Pongrác, vďaka silnej telesnej konštitúcii, žil v stoke ešte 20 hodín! Tam ho našiel domovník Eperjessy. Pongrác ho do poslednej chvíle utvrdzoval, aby nikdy nezradil katolícku vieru. Potom dokončil aj on.

Predsavzatie: Vyznanie viery: modlitbou, slovom a skutkom. Modlitba na verejnosti, prežehnanie sa pred kostolom, križom.

Osemsmerovka s tajničkou: ALVINCI, ARCIBISKUP, BETLEN, JEZUITI, JEŽIŠ, KALVÍNI, KAPLNKA, KATOLÍCI, KAZATEĽ, KLARISTKY, KOŠICE, KRÁSNA, KRÍŽ, LUTHER, MAREK, MELICHAR, PRAHA, PÁLFOVÁ, REHOĽNÍCI, RÁKOCI, SEPTEMBER, SLUŽBA CHORÝM, URŠULÍNKY, VIERA, ŽUMPA

K	B	Ž	U	M	P	A	K	N	L	P	A	K
A	R	C	I	B	I	S	K	U	P	U	D	A
Z	R	M	E	P	Á	L	F	Y	O	V	Á	L
A	I	E	U	R	Š	U	L	Í	N	K	Y	V
T	T	L	I	Š	I	Ž	E	J	I	A	K	Í
E	I	I	T	V	K	B	E	M	C	T	T	N
L	U	C	I	P	R	A	H	A	I	O	S	I
S	Z	H	O	V	Í	C	N	K	N	L	I	C
K	E	A	E	K	Ž	H	E	O	L	Í	R	N
E	J	R	D	K	Á	O	L	Š	O	C	A	I
R	L	U	T	H	E	R	T	I	H	I	L	V
A	N	S	Á	R	K	Ý	E	C	E	A	K	L
M	S	E	P	T	E	M	B	E	R	M	I	A